

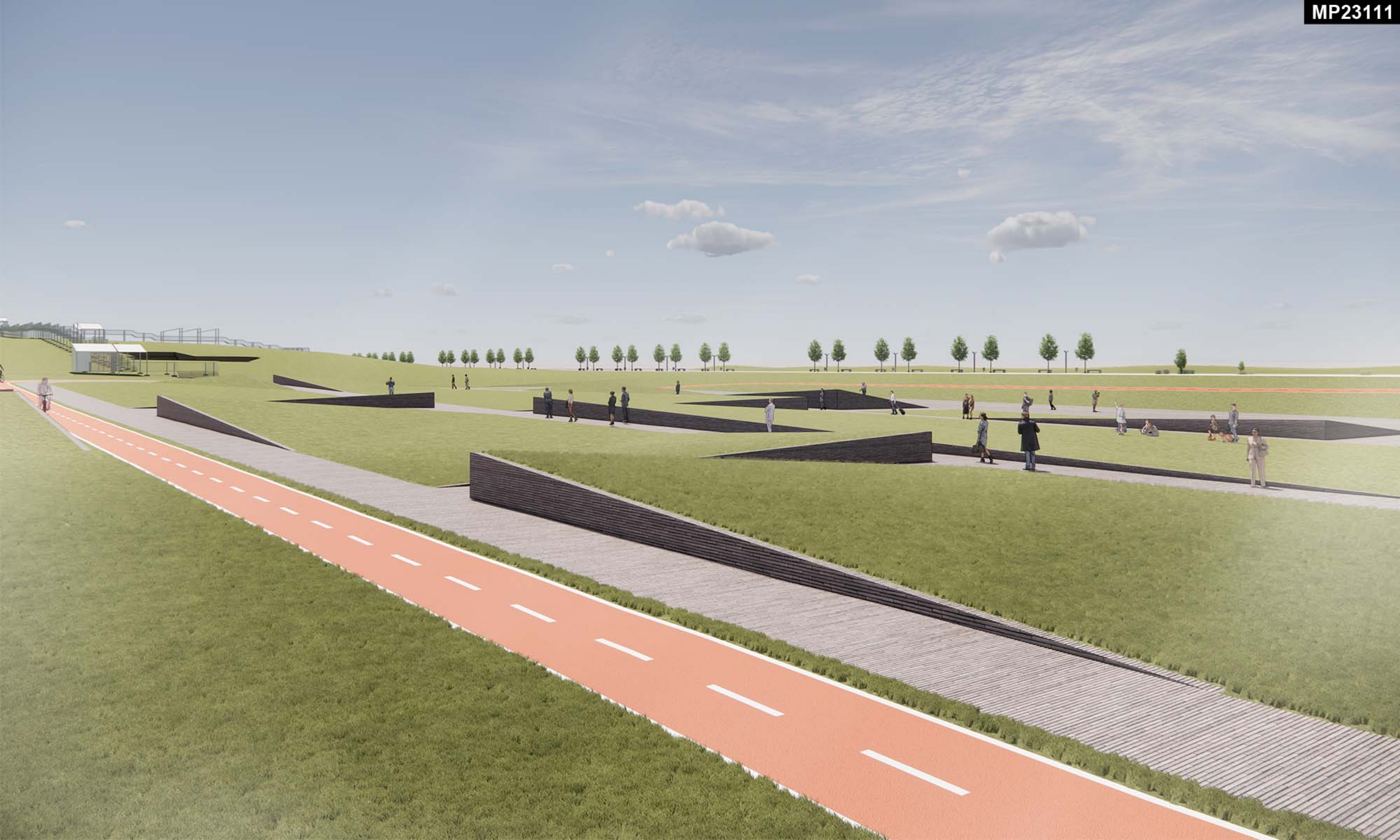

VINČA
PRVO MODERNO DOBA

NAUČNOISTRAŽIVAČKI CENTAR NEOLIT
ARHEOLOŠKO NALAZIŠTE BELO BRDO

NAUČNOISTRAŽIVAČKI CENTAR NEOLITA SA PRIPADAJUĆIM SPOLJNIM PROSTOROM

ANKETNI DEO SPORTSKO-REKREATIVNA ZONA

ULAZ ZA TEHNIČKI BLOK KOMPLEKSA

ULAZ ZA POSETIOCE I AVTOMOBILE

ULAZ ZA POSETIOCE I AVTOMOBILE

GRANIČNA KONKURSNOG OBUHVATA

PRETPOSTAVljena ARHEOLOŠKA SONDA SA MODULARNIM ELEMENTIMA

TRIAŽNI CENTAR

PODCELINA CENTAR ZA POSETIOCE

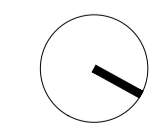
PODCELINA PRIROBALJE DUNAVA

PODCELINA ARHEOLOŠKO NAŁAZIŠTE

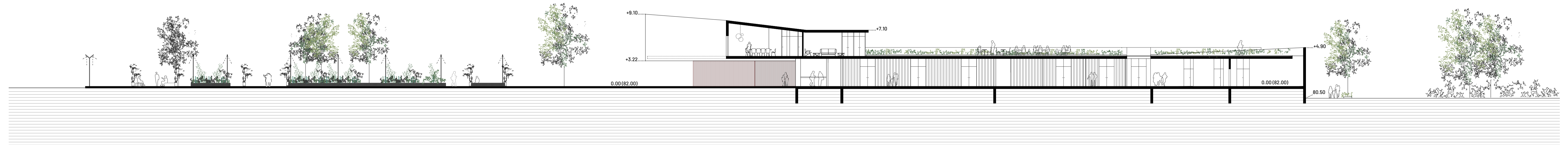
PODCELINA PRIROBALJE DUNAVA

REGULACIONA LINIJA MALE VODE

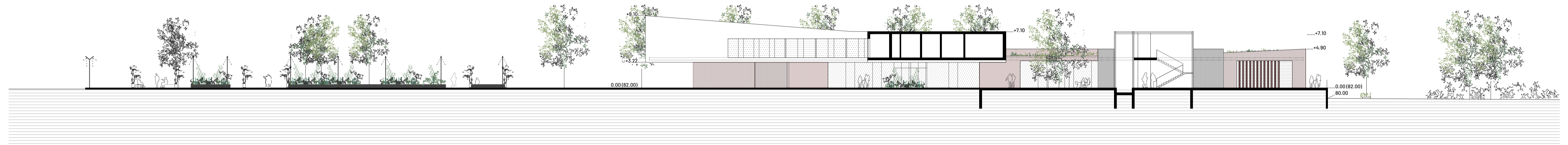
POSTOJEĆI PONTON

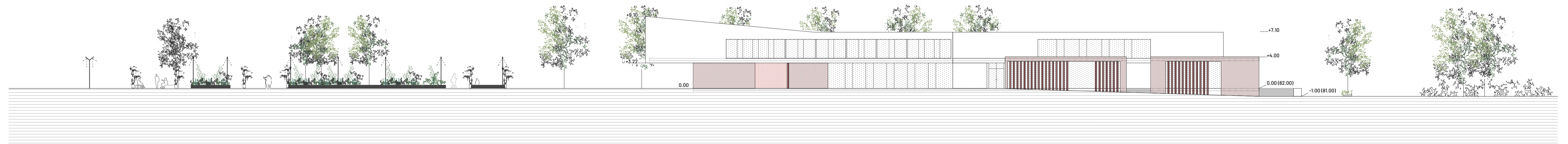

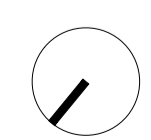
PRESEK 1-1 1.250

PRESEK 2-2 1.250

JUGOISTOČNI IZGLED 1.250

Извештај о раду Жирија конкурса
за јавни међународни урбанистичко-архитектонски конкурс за уређење
АРХЕОЛОШКОГ ПАРКА БЕЛО БРДО СА ИДЕЈНИМ РЕШЕЊЕМ ОБЈЕКТА
ЦЕНТРА ЗА ПОСЕТИОЦЕ И НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ ЦЕНТРА У ВИНЧИ

Расписивач / Наручилац конкурса

Републички завод за заштиту споменика културе Републике Србије, www.heritage.gov.rs

Спроводилац конкурса: Удружење архитеката Србије, www.u-a-s.rs

Повод за расписивање конкурса је била потреба да се преиспитају потенцијали и афирмишу могућности формирања и развоја Археолошког парка на специфичном простору, као једног од стратешких националних пројеката очувања археолошког наслеђа и као подршка активацији културног, археолошког и конгресног туризма везано за предметни простор. Чувањем аутентичних остатака археолошког налазишта, њиховим програмским оживљавањем, као и пратећим туристичким садржајима и инфраструктурним опремањем, потребно је задовољити како актуелне тако и будуће потребе налазишта у функцији истраживања и привлачења посетилаца.

Археолошко налазиште „Бело брдо“ у Винчи представља непокретно културно добро од изузетног значаја за Републику Србију ("Службени Гласник СРС", број 14/79).

Циљ конкурса је био да се, у складу са конкурсним задатком, програмским захтевима, потенцијалима локације и посебно, значајем и вредностима локалитета археолошког наслеђа (културног добра), изабере најадекватније урбанистичко-архитектонско решење комплекса *Археолошког парка Бело брдо у Винчи*. Очекује се да конкурсно решење све затечене специфичности културног добра интегрише у савремен, аутентичан и препознатљив мултифункционалан комплекс, који кореспондира са окружењем, унапређује вредности амбијента.

Посебан циљ конкурса је био очување културног наслеђа кроз просторно-програмску организацију која обезбеђује услове за приближавање теме и периода развоја цивилизације посетиоцима кроз различите модалитете – *Археолошко налазиште* на самом локалитету, *Археолошко парк* као позиција интерпретације начина живота винчанске културе, *Центар за посетиоце* као позиција презентације налаза и *Научноистраживачки центар неолита* као позиција за унапређење истраживања неолитских култура кроз мултидисциплинарни приступ, едукацију и популаризацију укључених научних области.

Циљ је и да конкурсно решење кроз актуелне потенцијале простора, у складу са културно-историјским контекстом, савременим тенденцијама у области презентације културног наслеђа, значајем и развојем предметног простора, афирмише симболичну идеју нових веза, савремених комуникација и прогреса.

Изабрана решења представљаће основ за израду урбанистичко-техничке и пројектне документације за потребе реализације уређења и изградње Археолошког парка Бело брдо.

Спроводилац конкурса, Удружење архитеката Србије огласило је дана 29.03.2022. године конкурсну документацију за јавни међународни урбанистичко-архитектонски конкурс за уређење Археолошког парка Бело брдо, са идејним решењем објекта за посетиоце и научноистраживачког центра у Винчи на интернет страницама <https://vinca.konkurs.rs/> и <http://www.u-a-s.rs/>; на српском и енглеском језику.

Жири је радио у саставу:

Председница жирија:

проф. Весна Цагић Милошевић, архитекта

Чланови жирија:

Бојана Вишекруна, мастер филозоф, саветница председнице Владе за креативне индустрије и науку, Влада Републике Србије
проф. др Дубравка Ђукановић, архитекта, директорка Републичког завода за заштиту споменика културе
проф. Горан Рако, архитекта
Иља Микитишин, архитекта

Известиоци су радили у саставу:

Тамара Петровић, архитекта
Бојана Михаљевић, архитекта

Секретаријат жирија:

Удружење Архитеката Србије

Конкурсна документација преузимала се бесплатно са интернет страница <https://vinca.konkurs.rs/> и <http://www.u-a-s.rs/>. О стручним и техничким аспектима расписаног конкурса стигло је укупно 21 питање учесника конкурса, на које је жири конкурса одговорио у датим роковима.

На захтев неких од учесника на конкурс у рок за предају конкурсних радова се померио са 08.08.2022. на 04.09.2022. до 23:59 часова (GMT +1). Објављивање резултата конкурса до 15.09.2022. године до 23:59 часова (GMT +1). Питања и одговори су се објавили на веб-порталу конкурса у предвиђеном року, на српском и на енглеском језику.

Учесници на конкурс су предавали/отпремали свој конкурсни рад у електронском облику на следећем линку: <https://vinca.konkurs.rs/>.

Крајњи рок за подношење конкурсних радова је био до 04.09.2022. до 23:59 часова (GMT +1).

Ауторске коверте и подаци за контакт су се слале на адресу: Удружење архитеката Србије, Кнеза Милоша 7а/III, 11 000 Београд, Република Србија.

Примљено је укупно 12 конкурсних радова преко интернет портала.

Дана 05.09.2022. године на веб-порталу конкурса <https://vinca.konkurs.rs/> је такође постављен и списак са ауторским шифрама како би учесници на конкурс били обавештени да им је рад прихваћен.

Ауторске шифре – конкурсни радови који су се у предвиђеном року пријавили:

SP05123, MP10101, SA95209, GR80808, MP23111, LK23552, DM20100, BC04500, MV20221, QY21217, BO00000 и MŽ26988.

Спроводилац конкурса је доделио ауторским шифрама и радне шифре како би се брже и лакше разговарало о радовима - како следи у наставку:

01- SP05123; 02- MP10101; 03- SA95209; 04- GR80808; 05- MP23111; 06- LK23552; 07- DM20100; 08- BC04500; 09- MV20221; 10- QY21217; 11- BO00000 и 12- MŽ26988.

Члановима жирија и известиоцима су електронским путем послати сви радови за даље детаљно разматрање и започели своје индивидуалне прегледе.

Известиоци су сачинили извештај за сваки рад понаособ, као и упоредни преглед свих параметара по наменама и функционалним целинама и укупне билансе капацитета остварених конкурсним решењима, које су чланови жирија користили за даље разматрање.

Извештај известиоца садржи детаљан преглед о испуњености програмских захтева конкурса сваког конкурсног решења понаособ: садржај конкурсног рада - евиденција обавезних прилога, опис конкурсног рада, остварени урбанистички параметри, биланси остварених капацитета по функционалним целинама и укупно, рекапитуалција површина и остале напомене у вези конкурсног рада: Урбанистичко-архитектонско и амбијенталне карактеристике решења целине и подцелина делова; Материјализација; Приступачност; Саобраћај (колски, пешачки, бициклички и стационарни). Принципи одрживости (еколошки и енергетски одржива решења, очување и унапређење квалитета животне средине); Пејзажно уређење са решењем нивелације уређеног терена у односу на постојећи; Однос према контексту, градитељском и културном наслеђу - Заштита археолошког налазишта; Решење приобаља у зони комплекса: Дунава (обалоутврда, контактна зона са археолошким налазиштем под заштитом, шеталиште, пристан) и решење приобаља реке Болечице; Адаптабилност решења према различитим сценаријима коришћења простора; Анкетни део конкурса.

Чланови жирија су се на он-лајн састанку сагласили са предложеним прегледом радова од стране известиоца и разменили договоре око жирирања. На основу извештаја известилаца - закључак је био да радови испуњавају формалне услове дате према Пропозицијама и Програму конкурса. Констатовано је да ће се разматрати сви радови са радним шифрама од 01 до 12.

Договорено је да се други састанак жирија одржи уживо у сали Дома инжењера и техничара у просторијама Спроводиоца конкурса, дана 10.09.2022.године у 11,00 часова. Жири је заседао у пуном саставу, чланови жирија који су били присутни преко zoom платформе – проф.Горан Рако и Бојана Вишекруна. Радови су се приказивали преко видео-бима, а приказ се паралелно репродуковао и на мониторе чланова жирија који су били у немогућности из оправданих разлога да уживо присуствују.

Конкурсни радови су се оцењивали према следећим критеријумима Расписа и програма конкурса:

Поред поштовања и задовољења услова из програма и конкурсног задатка, те усклађености конкурсног решења са датим урбанистичким условима и препорукама, жири ће вредновати конкурсне радове на основу следећих општих критеријума:

- Квалитет решења у односу на карактеристике и значај намене;
- Карактер и квалитет унапређења урбаног идентитета подручја у контексту непосредног и ширег окружења;
- Јасан просторни концепт, препознатљив у основној идеји;
- Дистрибуција намена и садржаја у простору, функционалност и целовитост предложеног решења;
- Урбанистичко-архитектонско и пејзажно обликовање и амбијенталне карактеристике решења целине и подцелина делова;
- Однос према контексту, градитељском и културном наслеђу;
- Програмска и економска оправданост предложеног решења;
- Економичност решења у извођењу и експлоатацији;
- Приступ у складу са принципима одрживости (еколошки и енергетски одржива решења, очување и унапређење квалитета животне средине);
- Спроводљивост решења у складу са конкурсним условима;
- Уверљивост аргументације – јасноћа саопштавања кроз графичке прилоге.

Након образложења свих конкурсних радова понаособ, чланови жирија, на основу дискусије о радовима су се одлучили за прву елиминацију са радним шифрама 01 и 04 – остало је 10 конкурсних радова, с тим што је жири констатовао да се сваки елиминисани рад може вратити на поновно разматрање уколико су сви чланови жирија сагласни. У наставку рада, у другој елиминацији, жири је елиминисао радове са радним шифрама 06, 07, 10 и 11.

Конкурсни радови за даље разматрање: 02, 03, 05, 08, 09 и 12.

Договорено је да за следећи, трећи састанак, чланови жирија одаберу своје прелиминарне предлоге за радове који остају за даљу селекцију и разматрање за награде и откупе, уз напомену да се сви остали конкурсни радови свакако могу поновно анализирати на иницијативу сваког од чланова жирија до краја жирирања.

Трећи састанак жирија се одржао 11.09.2022. године у 10,30 часова уживо у просторијама спроводиоца конкурса – чланови жирија проф.Горан Рако и Бојана Вишекруна су учествовали преко зоом платформе. Радови су се приказивали преко видео-бима, а приказ се паралелно репродуковао и на мониторе чланова жирија који су били у немогућности из оправданих разлога да уживо присуствују.

Присутни чланови жирија у пуном саставу излагали су своја запажања за сваки рад понаособ, са претходно утврђеним начином вредновања и општим критеријумима, са детаљнијим образложењима конкурсних радова са радним шифрама : 02, 03, 05, 08, 09 и 12.

Након анализе преосталих радова и додатних образложења, жири је једногласно одлучио да, пре него што донесу Одлуку о награђеним радовима, изврши другачију расподелу награда, и то како следи: 1 прва награда, 2 једнаковредне умањене друге награде, трећа награда да се не додели, и да се додели 3 откупа (1 откуп и 2 једнаковредна умањена откупа) - сходно тачки 10.7 Врста и висина награда – из Расписа програма – „ Жири ће расподелу награда извршити у свему према одредбама Правилника, са могућношћу и другачије расподеле награда у оквиру предвиђеног наградног фонда“.

Након тога се приступило детаљним образложењима чланова жирија за радове који су препознати за награде, са радним шифрама 02, 03 и 12; а за откупе су препознати радови са радним шифрама: 05, 08 и 09.

У наставку се наставила дискусија о радовима са радним шифрама 02, 03 и 12 за награде, након чега је донета једногласна Одлука да се:

- Прва награда додели раду са радном шифром 12
- Две Друге једнаковредне умањене награде доделе радовима са радним шифрама 02 и 03
- Трећа награда да се не додели
- Откуп да се додели раду са радном шифром 08
- Два умањена једнаковредна откупа да се доделе радовима 05 и 09

Жири је једногласно одлучио да се нето наградни фонд у укупном износу од 51.000 € додели према следећој расподели:

- Прва награда 24.000 €
- Две Друге једнаковредне умањене награде у износима од по 10.500 €
- Један откуп у износу од 3.000 €

- Два једнаковредна умањена откупа од по 1.500 €

Након тога се приступило отварању ауторских коверти ради идентификације аутора.

Прва награда у износу од 24.000,00 € додељена је раду:

RŠ 12 – AŠ MŽ26988

Рад је урађен у оквиру студија АКВС архитектура, Београд

Аутори: Анђела Карабашевић Суџум; Владислав Суџум

Пројектанти: Марија Матијевић; Дуња Дедић; Ненад Павловић; Вук Златковић.

Друга једнаковредна умањена награда – у износу од 10.500,00 € додељена је раду:

RŠ 02 – AŠ MP10101

Тим:

Аутор пројекта: Милош Пауновић, диа

Асистент – архитектура: Yihong Chen

Асистент – 3Д визуелизација: Jaden Mialzygrosz

Melburn, Victoria, Australia

Друга једнаковредна умањена награда – у износу од 10.500,00 € додељена је раду:

RŠ 03 – AŠ SA95209

Аутори: Јелена Милетић и Дејан Милетић

Откуп – у износу од 3.000,00 € додељен је раду:

RŠ 08 – AŠ BC04500

Аутори: Снежана Веснић, диа.; Владимир Миленковић, диа.

Сарадници: Синиша Саватијевић, м.арх.; Александра Радовановић, м.арх.; Марко Чекановић, б.арх.; Јелена Рајовић, м.арх.; Душка Продановић, м.арх.; Мила Луковић, м.арх.

Откуп једнаковредан умањен – у износу од 1.500,00 € додељен је раду:

RŠ 05 – AŠ MP23111

Ауторски тим:

„Spring Studio“: Маја Драгишић, диа.; Милан Божић, диа.; Милица Милосављевић, диа.

Пројектантски тим: Катарина Црљеница, диа.; Александар Бојанић, миа.; Тамара Конеска, миа.

Откуп једнаковредан умањен – у износу од 1.500,00 € додељен је раду:

RŠ 09 – AŠ MV20221

Ауторски тим: Богдан Ђокић, б.арх. / MART Architecture; Милош Комленић, доц.арх.; др

Немања Кордић, асс.арх. / MART Architecture; Ирена Николић, маст.арх. / MART Architecture;

Алекса Рашић, б.арх.; Иван Рашковић, проф.арх.; Илија Срдановић, б.арх.; Никола Стевановић,

маст.арх. / MART Architecture

Буклет: Ивана Деспотовић, маст.арх.

Фото дрон: Михајло Неимаревић, маст.арх.

Договорено је да се сачини Саопштење о резултатима дана 15.09.2022.године а да ће награђени и ненаграђени радови, у електронском формату бити постављени на следећем линку: <https://vinca.konkurs.rs/>

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ О РАДОВИМА

Прва награда - радна шифра 12 – АŠ МŽ26988

Рад је урађен у оквиру студија АКВС архитектура, Београд

Аутори: Анђела Карабашевић Суџум; Владислав Суџум

Пројектанти: Марија Матијевић; Дуња Дедић; Ненад Павловић; Вук Златковић.

Пројектовањем Археолошког парка Бело брдо у Винчи аутор користи елементе којима афирмише најважнија обележја овог јединственог места на свету, не уносећи нова која би им конкурисала.

Затак презентовања остатака цивилизације „изрониле“ из тла након осам хиљада година, решава избегавајући ортогоналност, јер зна да управо „нередом“ избегава непотребну хијерархију.

Затим „тачкастим“ урбанизмом и уважавањем мерила постојећег насеља избегава агресивност и самодопадност „егоархитектуре“.

Али његова обзирност не доноси архитектонску анонимност, већ напротив, избалансираност која нам открива ауторов архитектонски инстинкт.

На моменте нам се чини да су архитектонски елементи парка разбацани као алат по врту док ратари доручкују.

Кокетирајући с претпостављеном архитектуром неолитских грађевина, комбинујући древне и савремене материјале, аутор задржава потребну дозу неутралности, потребну за јасно разликовање новог од старог.

Слично постиже и одлуком о „лебдењу“ грађевина и стаза изнад терена који с правом доживљава као „свето тло“ које грађевине смеју тек тачкасто додирнути.

Нове грађевине јасно се разликују од оних у постојећем насељу, иако их мерило наизглед повезује.

Разнородни архитектонски елементи естетски су уравнотежени, а разликују се по важности функције коју обављају.

При пројектовању зграде Научно истраживачког центра у будућности би требало обратити више пажње могућности ширег коришћења центра од стране локалног становништа.

Једнако тако потребно је проверити и могућност паркирања уз Научно истраживачки центар.

У археопарку којег дефинишу и лебдеће стазе/пасареле препоручујемо да се преконтролишу њихова доступност људима с отежаним кретањем.

Изузетно успелим елементима Археопарка сматрамо архитектонске „кишобране/сунцобране“.

У Центру за посетиоце видимо и одјек неолитског „мегарона“, места већег и значајнијег од осталих јер из њега делују поглавица или врач.

Пресек Центра показује нам зграду на „штакама“, чини се као још једна успешна употреба прастарих елемената. Као комбинација сојенице с ногама у води и „летеће земунице“.

Поздрављамо и коришћење крова Центра као терасе, одакле не „кадрирати“ Дунав, било би неопростиво.

Рецимо и да је археолошко налазиште решено на једини добар начин.

Лонгитудиналне терасе/трибине прате Дунав, али испрекидано, тако да не постану доминантне.

Одлуку о ненасапању, које омогућује повремено „улазак“ Дунава у парк, држимо за мисао највише уметничке фреквенције.

На крају, верујемо да ће аутор својим урбаним „молекулима“ и архитектонским „атомима“ учинити место на којем ће настати Археолошки парк Бело брдо бољим, а то је једна од важнијих дефиниција архитектуре.

Друга једнаковредна умањена награда –радна шифра 02 – АЅ МР10101

Тим - Аутор пројекта: Милош Пауновић, д-р

Асистент – архитектура: Yihong Chen, Асистент – 3Д визуелизација: Jaden Mialszygrosz
Melburn, Victoria, Australia

Стратегија аутора генерише концепт решења одређен маркантно обликовним формама примарних планираних структура (Научноистраживачког центра, Центра за посетиоце и Тријажног центра) које стратешки „усидрене“ у постојеће нехомогено урбано ткиво бивају окосница артикулације целине комплекса, укључујући и однос према природној средини који тежи успостављању и ревитализацији природног, аутохтоног амбијента предела, као и јасан став аутора о мултидимензионалном значају овог пројекта за локалну заједницу, успешно су имплементирани и манифестују се кроз све елементе конкурсног рада.

Обликовне карактеристике „главних“ објекат комплекса, Центра за посетиоце и Научноистраживачког центра неолита, афирмишу њихов позициони и програмски потенцијал реперних тачак и „капија“ комплекса, сваког у свом контексту. Обликовањем и структуром, који у оба случаја подразумевају обједињујућу улогу скулпторалног елемента – крова, иако на различите начине, потврђујући *екстрвертан* карактер Центра за посетиоце, односно *интровертан* карактер Научноистраживачког центра неолита, ова два објекта формулисана су и маркирана истим архитектонским језиком.

Насупрот томе архитектонски језик монтажно - демонтажних елемената намењених зони самог археолошког налазишта, укључујући и Тријажни центар, сасвим је неутралан, што суштински садржај ове подцелине – археолошко налазиште, истиче као примарни њеног елемент карактера.

Саобраћајно решење - кретање у оквиру комплекса, омогућава добру и вишезначну повезаност, како за посетиоце, тако и за истраживаче и запослене, с тим да позиција главног паркинга у непосредној близини Центра за посетиоце и увођење моторног саобраћаја (укључујући и аутобусе) „дубоко“ у комплекс не кореспондирају са програмском препоруком „меке“ мобилност унутар туристичког простора.

Препознатљив визуелни идентитет комплекса који интегрише вредности културног добра, сагласан је теми и комуникативан у односу на непосредно окружење, јасно структуриран простор, читљивост и ефикасност функционалне организације како целине, тако и свих садржаја понаособ, пејзажно уређење конципирано на начин да чини формативни елемент просторног решења како у функционалном тако и у обликовном и амбијенталном смислу, као и успешна контекстуализација предложеног решења, чине ово конкурсно решење изузетно афирмативним за програм Археолошког парка Бело брдо у Винчи.

Друга једнаковредна умањена награда – радна шифра 03 – АЅ SA95209

Аутори: Јелена Милетић и Дејан Милетић

Стратегија просторног концепта заснована је почетном ставу аутора да се просторна интервенција у задатом контексту сведе на неутралну форму која ће минимално утицати на постојеће окружење. Два су приступа коришћена у развоју и формирању склопова.

Први правац се односи на изграђене- сталне објекте формиране као покренути терен, док се други правац односи на привремене и променљиве склопове и структуре. Стални објекти су формиран са израженом хоризонталношћу која се стапа са околном природом, а променљиве склопове карактерише структурација са репетицијом као основним композиционим принципом.

Примарни приступ Археолошком налазишту за посетиоце је формиран из правца Центра за посетиоце, а обезбеђена је и веза са простором приобаља. Предвиђени начин кретања даје могућност представљања профила вертикалним сагледавањем дуж профила. Ова могућност постоји док се не изврше планирани радови на санацији клизишта, којим ће бити онемогућено сагледавање тих профила. У оквиру налазишта постављено више рампи. Није коришћено високо зеленило у зони Археолошког налазишта. Планирана је заштитна конструкција изнад дела где се врше истраживања.

Садржаји уређења простора обухватају уређене, слободне, зелене и рекреативне површине, пешачке токове и бициклическу стазу, као и угоститељски објект у зони ушћа са Болечицом и просторе за повремено организовање манифестација. У зони постојећег понтона планиран је пристан за мање туристичке бродове и чамце са мањим наткривеним простором.

Пројектовањем Археолошког парка Бело брдо у Винчи аутор жели да постигне неутралну модуларност. Привремени објекти комуницирају са околним тачкастим једнопородичним становањем као непосредним окружењем, док су стални објекти третирани као пејзажна архитектур. Своју неутралност постижу својом "landscape" волуметријом.

Рад, једноставан, доследан и функционално одмерен у својој исказаној намери, али нажалост стиче се неодрживи утисак, како аутор рада у својој жељи за неутралношћу недовољно користи архитектуру као алат у афирмацији веома значајне теме, теме археолошког налазишта из неолитског периода људске цивилизације.

Откуп – радна шифра 08 – АЏ ВСО4500

Аутори: Снежана Веснић, диа.; Владимир Миленковић, диа.

Сарадници: Синиша Саватијевић, м.арх.; Александра Радовановић, м.арх.; Марко Чекановић, б.арх.; Јелена Рајовић, м.арх.; Душка Продановић, м.арх.; Мила Луковић, м.арх.

Уместо чисте архитектонске слике формиране чистим архитектонским средствима, полази се од архитектоничности секвенце. Она обухвата идеју да слике измичу како би археолошки карактер пејзажа постао њен најважнији садржај. Концептом се нуде структуре био порекла, огољени скелети без маса, мобилност која упућује на кинетичност, а кинетичност на временске токове.

Просторни концепт решења ослоња се на тумачење пејзажа, односно на одлуку аутора који наглашава везу материјалног односа тла и његовог садржаја. Решење, преферира брисање границе у корист пејзажа где су тло и небо истог интезитета.

Пројектовањем Археолошког парка Бело брдо у Винчи на овај начин аутор жели приказати реалну величину локације као идеју о територијалном утицају винчанске културе.

Смео, храбар и надаре занимљив приступ теми археолошког налазишта и неолитској култури издвојило је ово решење од својих конкурената, али решење остаје у својој коначници на нивоу концепта који није довољно читљив и разумљив.

Откуп једнаковредан умањен – радна шифра 05 – АЏ МР23111

Ауторски тим:

„Spring Studio“: Маја Драгишић, диа.; Милан Божић, диа.; Милица Милосављевић, диа.

Пројектантски тим: Катарина Црљеница, диа.; Александар Бојанић, миа.; Тамара Конеска, миа.

Основна идеја пројектованог решења гради се око питања временске компоненте места, краткотрајности материјалних остатака живота и трајности преношења знања о њима.

Концепт организације целине Комплекса базира се на принципима поља и мреже, са циљем успостављања јасних односа између конститутивних елемената простора. Стварање матрице кретања различитих видова саобраћаја има за циљ вишезначно умрежавање свих елемената

простора. У обликовном смислу предложен концепт се ослања на смену и преклапање праволинијских и сложенијих траса успоравања и убрзавања.

На исти начин на који је урбанистичка поставка предложеног решења условљена идејом о сталној комуникацији, кроз преклапање различитих врста мрежа, тако је и општи архитектонски концепт базиран на идеји о слагању просторних хоризонтала кроз време и таложењу материјалних остатака. Тежња за уклапањем нових објеката у постојеће окружење стапањем у целину, кроз коришћење принцип контраста између новог и старог и уз истицање њихових квалитета и кохабитацију, покушај је да се укаже да поменути принцип поседује потенцијал у ширем пољу деловања културе и образовања.

Читљивост и ефикасност функционалне организације, како целине, тако и садржаја понаособ, као и тематска заснованост концепције и релативна неутралност примењеног архитектонског језика, карактеристике су које ово конкурсно решење издвјају у односу на остала. Са друге стране, визуелни идентитет који недовољно афирмише уникатност предметне локације и карактер партерног уређење који не кореспондира са специфичностима локације по више основа, умањују његов квалитет.

Откуп једнаковредан умањен – радна шифра 09 – АЏ MV20221

Ауторски тим: Богдан Ђокић, б.арх. / MART Architecture; Милош Комленић, доц.арх.; др Немања Кордић, асс.арх. / MART Architecture; Ирена Николић, маст.арх. / MART Architecture; Алекса Рашић, б.арх.; Иван Рашковић, проф.арх.; Илија Срдановић, б.арх.; Никола Стевановић, маст.арх. / MART Architecture

Буклет: Ивана Деспотовић, маст.арх., Фото дрон: Михајло Неимаревић, маст.арх.

Пројектантско решења целине Комплекса афирмише став аутора да нови археолошки парк представља просторни палимпсест - слојевити амбијент различитих потенцијала и репрезентационих особина, манифестован и кроз системски, кинетичан амбијент комплекса.

Приступ посетилаца комплексу, примарни правци кретања у оквиру комплекса и приступи садржајима назначени су међусобни положајем објеката, као и комуниколошким карактеристикама архитектонског решења сваког од њих.

Грађену структуру, како сталну тако и привремену, међусобно повезује карактер њихове геометрије и материјализације, а специфичне разлике поменутих карактеристика доприносе разумевању хијерахије простора и садржаја.

Јасна артикулација простора комплекса, архитектонски језик који на неинвазиван начин генерише препознатљив визуелни идентитет Комплекса који добро комуницира са темом и ефикасност функционалне организације појединих садржаја, примарни су квалитети овог конкурсног решења. Са друге стране, имплементација допунских садржаја који не кореспондирају са препорукама Програма, сегменти решења партерног уређења који не узимају у обзир специфичности подцелина којима припадају, као и ограничена флексибилност структура сталних објеката, значајно умањују квалитет.

Закључак Жирија

Расписивањем *Међународног урбанистичко-архитектонског конкурса за уређење комплекса археолошког парка Бело Брдо са идејним решењем објеката Центра за посетиоце и Научноистраживачког центра* расписивачи конкурса Републички завод за заштиту споменика културе и национална платформа Србија ствара Владе Републике Србије у сарадњи са Удржењем архитектата Србије су пред учеснике конкурса поставили један од најкомплекснијих задатака обнове градитељске баштине – конципирање идентитета, ликовности и обликовног израза будућег добро уређеног археолошког парка кроз сложене

архитектонско-урбанистичке програме у циљу заштите и презентације археолошког налазишта и његовог окружења.

Анализирајући пристигле радове чланови жирија су ценили све аспекте обликовања који су допринели остваривању јасног просторног концепта и карактеристичног архитектонског израза сваког од понуђених решења. Свих дванаест пристиглих радова су одговорили на задату тему и мање или више успешно разрешили програмске захтеве, у складу са ограничењима и потенцијалима локације, а посебно у складу са значајем археолошког налазишта, приступајући проблему са различитих полазишта и нудећи разнородне могућности развоја будућег археолошког парка. Вреднујући различитост понуђених концепција и узимајући у обзир чињеницу да су понуђена решења рад домаћих и три инострана аутора жири је јединствен у ставу да се конкурс у потпуности може сматрати успешним.

У циљу израде високо квалитетног концептуалног и просторног решења будућег Археолошког парка Бело брдо са различитим наменским садржајима, жири је вреднујући пристигле радова у односу на постављене циљеве расписивача конкурса, посебно ценио она решења која интегришу све специфичности затеченог културног добра у један савремен, аутентичан и препознатљив мулти-функционалан простор, који кореспондира са окружењем, унапређује вредности амбијента и доприноси, новом креативном и иновативном духу града. Истанчана осетљивост решења, која архитектуру користе као алат за спознају свих слојева затеченог простора и која на једноставан, чист и разумљив начин интегришу нове структуре у постојећи простор високо вредног неолитског налазишта и већим делом спонтано насталог стамбеног насеља, селектована су од стране жирија у категорије награђених радова и откупа. Сваки од ових радова је у целости или у појединим сегментима квалитетно одговорио на циљеве конкурса нудећи решења за афирмацију вредности наслеђа и специфичности локалне културе. Решење које се издвојило нивоом понуђене архитектуре која кокетира са тековинама винчанске цивилизације, која је утемељена у концептима очувања културног наслеђа и активирања локалне заједнице и која је у највећој мери усаглашена са природним и ограничењима просторног планирања, вредновано је од стране жирија као најбоље. Транспонујући неолитску кућу на више начина архитектура првонаграђеног рада, према оцени жирија, промовише сва три атрибута будућег археолошког парка - очување и презентацију културне баштине, науку и истраживање, као и туризам и пружа више нивоа на којима може бити утемељен просперитет Винче, али и ширег простора.

У циљу транспоновања првонаграђеног концептуалног решења у конкретну планску и пројектну документацију, која ће бити основа за уређење, заштиту и презентацију Археолошког парка Бело брдо по фазама, жири сматра да су упутства дата у образложењу награде основа за даљу разраду, уобличавање и усавршавање конкурсног решења до његове пуне реализације.

У Београду, 11.09.2022.

Жири у саставу:

Председница жирија:

проф. Весна Цагић Милошевић, архитекта, с.р.

Чланови жирија:

Бојана Вишекруна, мастер филозоф, с.р.

проф. др Дубравка Ђукановић, архитекта, с.р.

проф. Горан Рако, архитекта, с.р.

Иља Микитишин, архитекта, с.р.